

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. I. Mens Augustini aperitur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

respondemus quod olim Festus Paulo, ad tribu-
 nal Cæsaris provocanti: *Cæsarem appellasti, ad
 Cæsarem ibis.*

S. I.

Mens Augustini aperitur.

158. **Q**uamvis Janfenius & quidam alij Recen-
 tiores existiment, mentem Augustini in
 hac celebri quaestione esse conspicuam, illumque
 apertè profiteri decreta efficacia in Angelis &
 primis Parentibus in statu innocentia non fuisse
 necessaria, & gratiam hujus felicissimi statûs, li-
 bero arbitrio Adami & Angelorum, quantum
 ad efficaciam & usum, fuisse subditam, ejusque
 nutum & determinationem expectantem, non
 autem voluntatis eorum determinatricem. Hic
 tamen breviter demonstrandum suscepi: senten-
 tiam hanc, quæ naturæ in Adamo & in Angelis
 tantùm tribuit, & gratiam eorum libero arbitrio
 subijcit, Sancto Doctore à diametro repugnare,
 ejusque assertores toto ostio ab ejus principiis
 aberrare.

159. In primis enim ipse gratiæ nutritius & propu-
 gnator Augustinus, non aliter efficaciam divinæ
 gratiæ in statu naturæ lapsæ significat & decla-
 rat, quàm dicendo quod illa facit nos velle, quod
 dat bonam voluntatem, & illam inspirat & ope-
 ratur in nobis, ut constat ex locis suprâ relatis:
 Sed idem asserit de gratia collata Adamo & An-
 gelis in statu innocentia: Ergo gratiam effica-
 cem agnoscit, non solum pro hominibus lapsis,
 sed etiam pro Angelis, & primis parentibus in
 statu innocentia. Major patet, Minor probatur
 ex S. Doctore de correptione & gratia cap. 11.
 ubi loquens de Adamo in statu innocentia, sic
 habet: *Tunc ergo dederat Deus homini bonam
 voluntatem.* Et 14. de civit. cap. 11. *Bona igitur
 voluntas, inquit, est opus Dei, cum ea quippe ab
 eo factus est homo.* Et lib. 12. cap. 9. loquens de
 bona voluntate, quâ boni Angeli per amorem
 adhererunt Deo, dum erant viatores, ait: *Et
 istam quis fecerat, nisi ille qui eos cum bona vo-
 luntate, id est amore casto quo illi adhererent,
 creavit, simul in eis condens naturam & largiens
 gratiam?* Et ut magis declararet hanc bonam vo-
 luntatem processisse ab auxilio gratiæ, ibidem ait:
*Si non potuerunt seipsos facere meliores, quàm eos
 ille fecerat, profecto & bonam voluntatem quâ
 meliores essent, nisi operante adjutorio Creatoris,
 habere non possent &c.*

160. Secundo, Idem Augustinus divinorum decre-
 torum efficaciam & causalitatem in statu naturæ
 lapsæ demonstrat ex omnipotentissima Dei po-
 testate, seu ex infinita efficacia & virtute divinæ
 voluntatis, quæ non potest vinci, impediri, vel
 retardari à creatura, & cui volenti salvum face-
 re, nullum humanum resistit arbitrium, ut etiam
 constat ex locis quæ suprâ retulimus: Sed idem
 asserit de voluntate Dei erga Angelos & primos
 parentes in statu innocentia: Ergo agnoscit de-
 creta efficacia, etiam pro statu innocentia homi-
 num & Angelorum. Major patet, Minor probat-
 ur ex Augustino in Enchiridio cap. 96. ubi sic ait.
*Deus non ob aliud veraciter vocatur omnipotens,
 nisi quia quidquid vult potest, nec voluntate cv-
 juspiam creaturæ, voluntatis omnipotentis
 impeditur effectus.* Nomine autem, cujuspiam
 creaturæ, procul dubio comprehenduntur non
 solum homines in statu naturæ lapsæ, sed etiam
 Angeli & primi parentes in statu innocentia.

Tom. I.

A Quare ibidem cap. 102. ait: *Quantalibet sint vo-
 luntates Angelorum vel hominum, vel bonorum
 vel malorum, vel quod Deus, vel aliud volentes
 quàm Deus, omnipotentis voluntas Dei semper
 invicta est.* Unde etiam Daniëlis 4. Rex Babylo-
 nis, jam ad Deum conversus, & potentiam ejus
 agnoscens, confitetur quod *Deus juxta volunta-
 tem suam facit tam in virtutibus cæli,
 quàm in habitatoribus terre; & quod non est qui
 resistat manui ejus, & dicat ei: quare fecisti?* Ma-
 nifestum ergo est, Angelis perinde atque homi-
 nibus convenire Augustinianum illud effatum, ex
 quo Janfenius invictam atque insuperabilem me-
 dicinalis gratiæ vim repetit: *Cui volenti salvum
 facere, nullum resistit arbitrium &c.*

B Tertiò, Idem S. Doctor libro 11. de Civit. cap.
 19. docet discretionem bonorum & malorum
 Angelorum fuisse à Deo, non verò à libero ar-
 bitrio, & ait: *Inter sanctos Angelos & immundos
 fuisse discretum, ubi dictum est, & divisit Deus
 inter lucem & tenebras.* Et addit: *solus quippe ille
 ista discernere potuit &c.* Et libro 12. cap. 9. *Ab-
 sit, ut meliores à seipsis, quàm ab illo facti sint.*
 Interdum etiam refert ad Angelos & primos pa-
 rentes illud Apostoli: *Quid habes quod non acce-
 pisti? Nam in Psalmum 70. de bonis Angelis ait:
 Tibi debent quod vivunt, tibi debent quod justè
 vivunt.* Et concione 2. in Psalm. 32. loquens
 etiam de bonis Angelis, sub nomine & figura
 cælorum: *Nec ipsi, inquit, cæli firmitatem sibi
 propriam præstiterunt: verbo Domini cæli firmati
 sunt, & Spiritus oris ejus omnis virtus eorum. Non
 habuerunt aliquid ex se, & tanquam supplemen-
 tum à Domino perceperunt: Spiritu enim oris ejus,
 non pars, sed omnis virtus eorum.* Idem docet D.
 Gregorius libro 25. Moral. cap. 8. ubi loquens de
 Angelis dicit: *aliis cadentibus, alios à Deo fuis-
 se solidatos: utique similiter casuros, nisi solida-
 ti fuissent.* Item Anselmus in libro de casu dia-
 boli cap. 1. affirmat quòd in sanctis Angelis lo-
 cum habet illud Apostoli: *Quid habes quod non
 accepisti?* Unde etiam Apoc. 7. omnium Angelo-
 rum in conspectu Throni Dei procidentium, hæc
 est confessio: *Benedictio, & claritas, & sapien-
 tia, & gratiarum actio, honor, virtus, & forti-
 tudo Deo nostro in secula seculorum. Amen.* Qui-
 bus verbis, omnium bonorum gloriam ad Deum
 referentes, deque omnibus Deo gratias agentes,
 omne meritum, & omnem bonum liberi arbitrij
 usum, eorumque in bono perseverantiam, in
 Deum ut authorem reducunt.

C Quartò, Si in statu innocentia gratia quantum
 ad efficaciam & usum fuisset subdita libero ar-
 bitrio Adami & Angelorum, D. Augustinus nul-
 lam aliam debuisset assignare rationem casûs A-
 dami & Angelorum, quàm eorum liberum ar-
 bitrium, quod noluit uti gratiâ, nec illam ad ope-
 rationem applicare: Atqui rationem hanc non
 assignat, sed potius ad inscrutabilia Dei judicia
 recurrit, ut patet ex libro 11. de Genesi ad litteram
 cap. 10. ubi ait: *Sed posset etiam ipsorum volunta-
 tem in bonum convertere, quoniam omnipotens est:
 posset planè, cur ergo non fecit? quia noluit: cur
 noluerit? penes ipsum est.* Ergo existimat gratiam
 statûs innocentia, libero Adami vel Angelorum
 arbitrio non fuisse subditam. Item idem S. Do-
 ctor locis infrâ referendis, docet Deum casum
 Adami permisisse, ut appareret quid posset li-
 berum arbitrium sine adjutorio Dei: At hæc ra-
 tio nulla esset, si liberum arbitrium Adami po-
 tuisset ex viribus propriis determinare & appli-

NNn iij

care gratiam ad operationem : Ergo idem quod A prius.

163. Quinto celebris est locus Augustini 12. de Civit. cap. 9. ubi quaerit (etsi sub aliis vocibus) unde aut quomodo factum sit, ut ex Angelis aliqui evaserint beati, alij autem miseri ? An scilicet ex differentia creationis & liberi arbitrij, an ex differentia regiminis & gratiae ? Et ibidem dicit, quod sicut utrique boni creati sunt : istis (scilicet malis) malà voluntate cadentibus, illi (scilicet boni) amplius adjuti, ad eam beatitudinis plenitudinem, unde se nunquam casuros certissimi fierent, pervenerunt. Quibus verbis aperte profiteretur Augustinus, Angelos bonos qui in veritate steterunt, & in Dei dilectione permanerunt, accepisse majorem gratiam, quàm malos qui ceciderunt : scilicet auxilium efficac dans actu perseverare, quò ad beatitudinem pervenerunt.

164. Ex quo confutata manet responsio Jansenij, asserentis illud majus auxilium quod Augustinus dicit collatum fuisse bonis Angelis, & denegatum malis, non esse ipsum perseverantiae donum, five auxilium efficac ad perseverandum, sed solum majus auxilium quod in ipsa beatitudine à Deo receperunt, nimirum certam scientiam, quà jam beati noverunt se nunquam lapsuros. Hæc enim responsio aperte repugnat textui : cum Augustinus dicat, quod boni Angeli, amplius adjuti, ad beatitudinem pervenerunt : non verò quòd ubi pervenerunt ad beatitudinem, fuerunt magis adjuti. Unde Estius in 1. distin. 41. §. 13. Si hoc adjutorium quo beati Angeli dicuntur amplius adjuti, esset ipsa beatitudo, sensus redderetur ineptus : scilicet Angelis collatum esse beatitudinem, quàm ad beatitudinem pervenirent.

165. Sexto, Augustinus de corrept. & gratia cap. 11. docet liberum arbitrium in Adamo, non nisi ad malum ex se fuisse potens, ac proinde non potuisse se determinare ad bonum, nisi ex auxilio Dei illud determinantis & applicantis. Liberum arbitrium, inquit, ad malum sufficit : ad bonum autem parum est nisi adjuvetur ab omnipotenti bono. Et Tract. de Cantico novo cap. 8. Quid enim valeat liberum arbitrium non adjutum, in ipso Adam demonstratum est : ad malum sufficit sibi, ad bonum non nisi adjuvetur à Deo. Et in Enchir. cap. 106. Homo in paradiso ad se occidendum relinquendo justitiam, idoneus erat per voluntatem : ut autem ab eo teneretur vita justitiae, parum erat vellet, nisi ille qui eum fecerat adjuvaret. Et serm. 11. de verbis Apostoli cap. 2. docet primum hominem ideo cecidisse, quia se subtraxit à divino regimine, Cadens, inquit, à manu figuli fractus est ; regebat enim eum ipse qui fecerat. Regimen autem denotat motionem quandam prævenientem, & applicantem liberum arbitrium ; non verò decretum purè indifferens, & concursum simultaneum, ad speciem actus à voluntate creata determinabilem. Et lib. 14. de Civit. cap. 17. docet Adamum victum fuisse à diabolo, quia noluit fidere de adjutorio Dei : Quamvis, & ipsum confidere de adjutorio Dei, non quidem posset sine adjutorio Dei.

166. Ex quibus testimoniis liquet, quàm absurdum, & à veritate, ac Augustini doctrina alienum sit quod ait Jansenius : Omnia bona opera, adeoque & ipsam fidem, & dilectionem Dei, ab Adamo potuisse per arbitrij libertatem fieri sic, ut ea non donaret ei gratia Dei.

De gratia primi hominis cap. 7. Patet etiam ex dictis, quàm leviter & inconsideratè dixerit, pro motione efficaci ad

omnes naturæ humanæ status dilatata, nullum profertur posse Augustini testimonium, plura enim adduximus, quæ gratiæ efficacis necessitatem, non solum pro statu naturæ lapsæ, sed etiam pro statu innocentiae hominum & Angelorum aperte declarant. Quòd verò idem S. Doctor necessitatem efficacis Dei motionis, etiam pro actibus ordinis naturalis admittat, subindeque eam non ex solo vulnere læsæ voluntatis, sed etiam ex generali subordinatione & dependentia à primo motore repetat, breviter demonstrandum est.

§. II.

Ostenditur S. Augustinum necessitatem efficacis Dei motionis, etiam pro actibus naturalibus, agnoscere.

167. Plura etiam in hujus veritatis confirmationem adduci possunt S. Doctoris testimonia. In primis enim in libro de gratia & libero arbitrio cap. 20. hæc scribit : Scriptura divina, si diligenter inspiciatur, ostendit non solum bonas hominum voluntates, quas ipse facit ex malis, & à se factas bonas, in actus bonos, & in eternam dirigit vitam : verum etiam illas quæ conservant sæculi creaturam, ita esse in Dei potestate, ut eas quò voluerit, quando voluerit, faciat inclinare &c. Quibus verbis aperte docet, Deum ratione summæ potestatis, & supremi dominij quod habet in nostras voluntates, eas applicare non solum ad actus bonos & supernaturales, quibus homo ad vitam æternam ordinatur ; sed etiam ad naturales & civiles, quibus hæc vita conservatur. Unde apud Prosperum sent. 58. idem Augustinus ait, quòd divina voluntas est prima & suprema causa omnium corporalium, spiritaliumque motionum.

168. Secundo, Idem S. Doctor de corrept. & gratia cap. 14. loquens de electione Saulis in Regem (quæ utique erat actus ordinis naturalis) illum reducit in humanorum cordium quò voluerit inclinandum omnipotentissimam potestatem. Et infra loquens de viris qui David in Regem elegerunt, ait : Suà voluntate utique isti constituerunt Regem David. Quis non videat ? Quis hoc neget ? non enim hoc non ex animo, aut non ex bona voluntate fecerunt corde pacifico ; & tamen hoc in eis egit, qui in cordibus hominum quò voluerit operatur. Adduxit istos ut Regem constituerent. Et quomodo adduxit ? Nunquid corporalibus ullis vinculis alligavit ? Intus egit, corda tenuit, corda movit, eosque voluntatibus eorum, quas ipse in illis operatus est, traxit. Et addit : Cum voluerit Reges in terra Deus constituere, magis habet in potestate voluntates hominum, quàm ipsi suas.

169. Denique libro 1. contra duas Epist. Pelagianorum cap. 20. D. Augustinus loquens de mutatione Regis Aslueri ab indignatione ad mansuetudinem (quæ etiam, ut constat, fuit actus ordinis naturalis) inquit quòd Deus occultissimam, & efficacissimam potestate cor Regis convertit, & transfert ab indignatione ad lenitatem : hoc est à voluntate ledendi ad voluntatem favendi, secundum illud Apostoli : Deus est enim qui operatur in vobis & velle. Ergo ex Augustino motio Dei efficac præveniens nostras voluntates, non solum ad actus supernaturales, sed etiam ad operationes ordinis naturalis requiritur.

170. Ex his liquet, quantum excesserit Jansenius, & quàm longè ab Augustini mente & sensibus aberraverit, dum dixit quòd totum fundamentum